

The Effectiveness of Emotion-Oriented Couple Therapy Training on Decision-Making Styles and Relationship Derangement of Facing Divorce Women

Javad Jahandideh^{1*}, Khadijah Ahlal Zahi²

1. Doctoral student in Curriculum Planning, Department of Curriculum Planning, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

2. Student of Elementary Education, Department of Elementary Education, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Islamic Azad University, Zahedan, Iran.

Citation: Jahandideh, J., & Ahlal Zahi, Kh. (2024). The effectiveness of emotion-oriented couple therapy training on decision-making styles and relationship derangement of facing divorce women. *Journal of Woman Cultural Psychology*, 16(61), 47-62.

<http://dx.doi.org/10.61186/iau.1127880>

ARTICLE INFO

Received: 25.05.2024

Accepted: 08.09.2024

Corresponding Author:

Javad Jahandideh

Email:

firjavad_jahandideh@yahoo.com

Keywords:

Emotion-oriented couple therapy

Relationship

derangement

Decision-making styles

Divorce.

Abstract

The aim of the present study was to investigate the effectiveness of emotion-oriented couple therapy training on decision-making styles and relationship derangement of women facing divorce from cultural perspective. The statistical population encompassed all women whom were at divorce limen in Zahedan city. The sample involved 30 participants whom were selected via convenience sampling procedure and assigned in to an experimental and control groups randomly, 15 subjects each. The research method was a semi-experimental pre-test-post-test type with a control group. The measurement tools included Scott and Bruce's (1995) Decision-Making Style Questionnaire and Barati and Sanai's (2014) Marital Relationship Disorder Questionnaire. The experimental group was intervened in 10 sessions of 120 minutes using the emotion-oriented couple therapy training program, but there was no intervention for the control group. Data analysis was done by applying multivariate and univariate analysis of covariance statistical procedures. The results showed that emotion-oriented couple therapy training was effective on the decision-making styles and relationship derangement of women that were facing divorce and reduced women's relationship derangement and improved their decision-making styles. Therefore, emotion-oriented couple therapy training helped women to communicate with others at an appropriate level. Also, the dominate culture of the society gave meaning to women's relationships and decisions, in such a way that the origin and continuation of social phenomena, including marriage and family, depended on it.

Extended abstract

Introduction: The family, the main building block of the society, is the first social institution that depends on the health and stability of the individual and the survival of the society. Divorce is one of the family and social crises, which in many cases causes imbalance in the family and as one of the stressful events breaks the stability of the family and damages the mental health of its members. Decision-making style is an individual pattern of interpretation and response to decision-making tasks. None of the decision-making styles is naturally superior to the other, and each of them has advantages and disadvantages in certain situations and with different individuals. Research evidence showed that improving relationship derangement and consonant decision-making styles between spouses could have an effective role on marital satisfaction and stability of joint life and reduce the amount of conflict and divorce between them. Therefore, the identification of effective treatment solutions for these dimensions has always been the concern of family therapists. All spouses may sometimes use these decision-making styles, but if one of these becomes a common way of reacting to their differences, it reduces the possibility of constructive conflict resolution and it could damage married life and leaves harmful effects on physical and emotional life. Concerning the out way of relationship derangement an introducing the just style of decision making the aim of the present study was to investigate the effectiveness of emotion-oriented couple therapy training on decision-making styles and relationship derangement of women facing divorce from cultural perspective.

Methods: The statistical population encompassed all women whom were at divorce limen in Zahedan city. The sample involved 30 participants whom were selected via convenience sampling procedure and assigned in to an experimental and control groups randomly, 15 subjects each. The research method was a semi-experimental pre-test-post-test type with a control group. The measurement tools included Scott and Bruce's (1995) Decision-Making Style Questionnaire and Barati and Sanai's (2014) Marital Relationship Disorder Questionnaire. The experimental group was intervened in 10 sessions of 120 minutes using the emotion-oriented couple therapy training program, but there was no intervention for the control group. Data analysis was done by applying multivariate and univariate analysis of covariance statistical procedures.

Results: The results showed that emotion-oriented couple therapy training was effective on the decision-making styles and relationship derangement of women that were facing divorce and reduced women's relationship derangement and improved their decision-making styles. Therefore, emotion-oriented couple therapy training helped women to communicate with others at an appropriate level. Also, the dominate culture of the society gave meaning to women's relationships and decisions, in such a way that the origin and continuation of social phenomena, including marriage and family, depended on it.

Conclusions: The first finding of the research showed that emotion-oriented couple therapy had an effect on the derangement in the relationship of women facing divorce. In fact, emotion-oriented couple therapy training reduced the derangement of the couple's relationship and the components of reducing cooperation, reducing sexual relations, increasing emotional reactions, increasing the support of children, reducing family

relations with relatives, spouses and friends, separating financial affairs from each other. This finding was consistent with the results of Soleimani Ahmadi (2011), Wiebe & etal, (2016) and Sowden & etal (2016). The second finding of the research showed that emotion oriented couple therapy had an effect on decision-making styles and the components of logical, avoidant, dependent and immediate styles and improved decision-making styles. This finding confirmed the results of Swart & et al., (2017) and Bader & Pearson (2011). Therefore, it could be concluded that emotion-oriented couple therapy training affected women's relationship derangement and decision-making styles considering its components (rational, avoidant, dependent and immediate decision-making styles).

Authors Contributions: Dr. Javad Jahandideh: Editing content, collecting information and implementing reforms and responsible author. Khadija AhlalZahi: Content editing and information gathering. All authors reviewed and approved the final manuscript.

Acknowledgments: The authors express their gratitude to all those who contributed to this research.

Conflict of Interest: In this study, no conflicts of interest were reported by the authors.

Funding: This article did not receive any financial support.

اثربخشی آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار بر سبک‌های تصمیم‌گیری و آشفتگی رابطه زنان در آستانه طلاق از منظر فرهنگی

جواد جهان‌دیده^{۱*}، خدیجه احلال زهی^۲

۱. دانش‌آموخته دکتری برنامه‌ریزی درسی، گروه برنامه‌ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
۲. دانش‌آموخته آموزش ابتدایی، گروه آموزش ابتدایی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران.

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار بر سبک‌های تصمیم‌گیری و آشفتگی رابطه زنان در آستانه طلاق از منظر فرهنگی بود. جامعه آماری زنان در آستانه طلاق در شهر زاهدان بود. نمونه پژوهش ۳۰ نفر از جامعه مذکور بود که با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و در دو گروه آزمایش (۱۵ نفر) و کنترل (۱۵ نفر) به صورت تصادفی جایگزین شدند. روش پژوهش نیمه آزمایشی از نوع پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل بود. ابزار اندازه‌گیری شامل پرسشنامه سبک‌های تصمیم‌گیری اسکات و بروس (۱۹۹۵) و آشفتگی رابطه زوجی براتی و ثنایی (۱۳۹۴) بود. گروه آزمایش در ۱۰ جلسه ۱۲۰ دقیقه‌ای با استفاده از برنامه آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار مورد مداخله قرار گرفتند ولی برای گروه کنترل مداخله‌ای صورت نگرفت. تحلیل داده‌ها با آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیره و تک متغیره انجام شد. نتایج نشان داد که آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار بر سبک‌های تصمیم‌گیری و آشفتگی رابطه زنان در آستانه طلاق تأثیرگذار می‌باشد و باعث کاهش آشفتگی رابطه زنان و بهبود سبک‌های تصمیم‌گیری آن‌ها می‌شود. بنابراین آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار به زنان کمک می‌کند تا در سطح مناسبی با دیگران ارتباط برقرار کنند. هم‌چنین فرهنگ حاکم بر جامعه نیز می‌تواند معنابخش روابط و تصمیمات زنان باشد به گونه‌ای که چگونگی پیدایش و استمرار پدیده‌های اجتماعی، از جمله ازدواج و خانواده وابسته به آن باشد.

کلیدواژگان: زوج‌درمانی هیجان‌مدار، آشفتگی رابطه، سبک‌های تصمیم‌گیری، طلاق.

خانواده، نخستین واحد اجتماعی است که سلامت فرد و بقای جامعه در گرو سلامت و پایداری آن است. فرهنگ حاکم بر یک جامعه را می‌توان معنابخش روابط و تصمیمات افراد آن جامعه دانست؛ که چگونگی پیدایش و استمرار پدیده‌های اجتماعی، از جمله ازدواج و خانواده وابسته به آن است. اگرچه ازدواج به‌عنوان پیش‌شرط تشکیل خانواده، زمینه را برای پیوند و اتصال نسل‌های متوالی فراهم آورده و موجب تثبیت و انتقال فرهنگ جامعه از نسل گذشته به نسل جدید می‌شود، با این حال، خانواده‌ها همواره قادر نیستند تا کنش‌های متقابل اجتماعی اعضایشان را به‌صورت پیوسته به سمت هدفی خاص هدایت نموده و انسجام گروهی خانواده را حفظ نمایند. در این وضعیت، اختلافات خانوادگی می‌تواند به گسست پیوند اجتماعی ازدواج و وقوع طلاق (divorce) منجر و زمینه فاصله و گسست نسل‌ها و آسیب فرهنگ‌ها را فراهم سازد (Qolizadeh & et al., 2014). عوامل فرهنگی به‌عنوان اصلی‌ترین و ریشه‌ای‌ترین؛ اما پنهان‌ترین عوامل زمینه‌ساز طلاق هستند. نقش عوامل فرهنگی در پیدایش و افزایش طلاق به‌طور مستقیم و غیرمستقیم، زمینه‌ساز پیدایش سایر عوامل مسبب طلاق است. طلاق یکی از بحران‌های خانوادگی و اجتماعی است که در بسیاری از موارد موجب عدم تعادل خانواده گشته و به‌عنوان یکی از حوادث تنش‌زا ثبات خانواده را درهم‌شکسته و بهداشت روانی اعضای آن را خدشه‌دار می‌سازد. طلاق، به‌عنوان چیزی بیشتر از جدایی فیزیکی والدین توصیف می‌شود که اغلب با بعضی از درگیری‌های طولانی قبل از هرگونه جدایی مشخص می‌شود و پیامدهایی مانند خشم و تنفر، ترس و بی‌پناهی، ناامنی در تعاملات اجتماعی، مشکلات تحولی و رشدی و فروپاشی شخصیت و فقدان استقلال را به دنبال دارد (Abbaspour & et al., 2021). امروزه به دلایل متعدد از جمله دگرگونی‌های سریع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نهاد خانواده دستخوش تغییرات و ناملازمات زیادی گردیده است تا جایی که آمارها نشان‌دهنده‌ی این است که در آمریکا از هر 3 ازدواج 2 ازدواج به طلاق می‌انجامد (Niehuis, 2007). بر اساس پژوهش‌ها حدود ۵۰ درصد از ازدواج‌های اولیه و ۶۰ درصد از ازدواج‌های مجدد به طلاق ختم می‌شود (Cohen, 2008). هم‌چنین پژوهش‌ها نشان داده که ۴۰ درصد کودکان، طلاق والدین را در ششمین سال زندگی تجربه می‌کنند (Tanner, 2009). کشور ایران چهارمین کشور پر طلاق دنیا است. (Alami & et al, 2019). در طول دو دهه از 1375 تا 1395، شمار موارد طلاق همواره رو به افزایش بوده و با نرخ رشد سالانه ای معادل ۶/۲ درصد رشد کرده است. دوام ازدواج‌های منجر به طلاق در سال ۱۳۹۵ به طور متوسط ۷/۸ سال بوده است. رقم متناظر در بیش از ۷۰ درصد شهرستان‌های کشور کمتر از میانگین کشوری است (Civil Registration Organization of the country, 2016).

طلاق با خود پایان رسمی روابط زناشویی را به همراه دارد. از جمله وقایع دردناک زندگی زنان طلاق است که بیشترین استرس را در خود داشته و اثرات ناخوشایند آن همچون اضطراب، ناکامی، تنهایی، احساس شکست، اختلال در مناسبات اجتماعی، عدم توجه به محیط و... تا مدت‌ها باقی خواهد ماند (Lin & Brown, 2020). پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که این پدیده سبب تغییر مسیر زندگی زنان شده و در تمامی ابعاد روان‌شناختی، جسمانی، اجتماعی، فرهنگی و هیجانی برای آنان چالش‌هایی را به همراه دارد (Capozzi & Stauffer, 2015). در واقع تأثیرات عمیق طلاق از جمله افسردگی، خشم، احساس گناه، ناامیدی، ترس، درماندگی بی‌قراری و عدم اعتماد در زنان مطلقه به‌صورت حادثه‌تری بروز می‌کند. هم‌چنین، زنان مطلقه در مقایسه با مردان با احساس طرد شدن، سرزنش و درماندگی بیشتری از سوی خانواده و جامعه روبرو می‌شوند. و از نظر فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، روانی و عاطفی شرایط سخت‌تری را متحمل می‌شوند (Lin & Brown, 2020). زنان مطلقه به دلیل افزایش آشفتگی‌های روان‌شناختی با کاهش توانایی در تنظیم هیجانات و برهم خوردن روابط اجتماعی ناشی از طلاق روبرو می‌شوند. در پژوهشی تجربه زیسته زنان روستایی اتیوپی از طلاق نشان داد برخی از داستان‌های زنان مصاحبه، نشان از طرد اجتماعی است. بسیاری از مشارکت‌کنندگان به دلیل طلاق تحت درمان قرار گرفته‌اند. آن‌ها بعد از طلاق از نظر اجتماعی دوستان متاهل خود را از دست داده‌اند و احساس شرم می‌کردند که ازدواجشان بادوام نبوده و خیلی وحشت‌زده به ایجاد ارتباط با دوستان قدیمی می‌پرداختند (Abed, 2015).

عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و روانی، از جمله مهم‌ترین عوامل مؤثر بر افزایش طلاق هستند. عوامل زمینه‌ساز طلاق، به نظر می‌رسد به دلیل اهمیت فرهنگ و نقش اساسی آن در طرز تفکر، شیوه رفتار و سبک زندگی افراد یک جامعه است. تغییر در ارزش‌ها و هنجارها در جامعه می‌تواند استحکام خانواده را تقویت یا تضعیف نماید. با بررسی مطالعات انجام گرفته در این حوزه، عوامل فرهنگی زمینه‌ساز طلاق شامل تغییر نگرش نسبت به ازدواج، آرمان‌زدگی، افزایش سطح انتظارات مادی و غیرمادی، تغییر فرهنگ مشارکت اجتماعی و نقش‌های جنسیتی، کاهش حساسیت فرهنگ عمومی نسبت به طلاق، تاثیر منفی رسانه‌ها، افزایش توقعات، نارضایتی جنسی، تغییر هنجار در شیوه‌های همسرگزینی، عدم پایبندی به همسر و تعدد زوجات، غلبه فرهنگ استقلال طلبی و فردگرایی، تغییر در الگوی مصرف و فرهنگ اقتصادی خانواده، کاهش آستانه صبر و سازش‌پذیری، مداخله اطرافیان، کم‌رنگ شدن ارزش‌های اخلاقی و دینی، کم‌توجهی نسبت به کسب مهارت‌های زندگی، عدم همسان‌همسری و تفاوت در پایگاه فرهنگی و اجتماعی، فکری و اعتقادی، شیوه‌های تصمیم‌گیری و نابسامانی روابط می‌باشد (Qolizadeh & et al., 2014).

سبک تصمیم‌گیری الگوی فردی تفسیر و پاسخ به تکالیف تصمیم‌گیری است که به واسطه این سبک‌هاست که درک تصمیم‌گیری‌های متفاوت افراد در موقعیت‌های متفاوت امکان‌پذیر است (Adair, 2007). انسان‌ها دارای سبک‌های تصمیم‌گیری (decision making styles) مختلف هستند. هارن (harren) سه سبک منطقی (rationa)، وابسته (dependent) و شهودی (intuitive) را پیشنهاد داد و سپس (Phillips & Pittman, 2007) سبک اجتنابی (avoid-ant) و (Scott & Bruce, 1995) نیز سبک آنی (spontaneous) را به سبک‌های قبلی افزودند. هیچ‌یک از سبک‌های تصمیم‌گیری به‌طور طبیعی بر دیگری برتری ندارد و هر یک در موقعیت‌های معین و نزد افراد مختلف دارای فواید و مضراتی است. زندگی مشترک آرام مستلزم آن است که زوجین یاد بگیرند از دریچه دید طرف مقابل به زندگی و مسائل آن نگاه کنند. با هر موقعیت باید با رویکردهای محتاط و مآل‌اندیشانه برخورد کرد (Yagoubi & Moham, 2015). همه‌ی همسران ممکن است گاهی از این سبک‌های تصمیم‌گیری استفاده کنند، اما اگر یکی از این موارد تبدیل به شیوه‌های معمول برای واکنش به اختلاف‌هایشان شود، احتمال حل‌سازنده‌ی تعارض‌ها را کاهش می‌دهد و به زندگی زناشویی آسیب‌زده و اثرات زیانباری بر زندگی فیزیکی و هیجانی بر جای می‌گذارد. بنابراین زوجینی که از سبک‌های تصمیم‌گیری مناسبی استفاده می‌کنند، در رویارویی با تعارض‌های مختلف از توانایی حل مسئله و تصمیم‌گیری برخوردار هستند (Fitzpatrick, 2004).

یکی دیگر از گسترده‌ترین مفاهیم برای تعیین میزان پایداری خانواده، آشفتگی رابطه زوجین (Confusion of the couple's relationship) است. آشفتگی در روابط زمانی اتفاق می‌افتد که دو فرد به‌عنوان یک زوج با هم زندگی می‌کنند ولی به دلیل ماهیت تعامل آن‌ها، اوقاتی در زندگی‌شان پیش می‌آید که یا عدم توافق مشاهده می‌گردد و یا نیازهایشان برآورده نمی‌شود. در نتیجه زوجین نسبت به یکدیگر احساس خشم، ناامیدی و نارضایتی می‌کنند و به این حالت آشفتگی رابطه زناشویی گفته می‌شود (Bernstein & Bernstein, 1997, Translated by Sohrabi & Birshek, 2014). آشفتگی در رابطه زوجین شامل ابعاد کاهش همکاری، کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت فرزندان، افزایش رابطه‌ی فردی با خویشاوندان خود و کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان، جدا کردن امور مالی از یکدیگر و کاهش ارتباط مؤثر است (Dehabadi & Sedagate, 2018). آشفتگی زوجین پدیده‌ای است که در اثر انباشته شدن دلخوری‌ها و رنجش‌های همسران از یکدیگر، عدم درک متقابل همسران و فاصله روانی-عاطفی ایجاد شده بین آنان شکل می‌گیرد و ممکن است بسیاری از افراد پس از چند سال زندگی مشترک با همسر آن را تجربه نمایند. بنابراین در چنین شرایطی ناکارآمدی زناشویی به یک مسئله مهم در خانواده و جامعه تبدیل شده و نیازمند مداخلات برای بهبود زوج‌ها است (Halford, 2013). شواهد پژوهشی حاکی از آن است که بهبود آشفتگی رابطه و سبک‌های تصمیم‌گیری درست میان همسران می‌تواند نقشی مؤثر بر رضایت زناشویی و ثبات زندگی مشترک داشته باشد و میزان تعارض و طلاق بین آن‌ها را کاهش دهد (Kelly & et al., 2012, Dunham, 2008, Rajabi & et al., 2014). از این‌رو، شناسایی راهکارهای درمانی مؤثر بر

این ابعاد همواره مورد و دغدغه درمانگران خانواده بوده در همین زمینه دو تن از پژوهشگران و پیشگامان عصر حاضر در حوزه زوج‌درمانی جانسون و گرینبرگ (Johnson Greenman, 2012) رویکرد درمانی را معرفی کرده‌اند. این رویکرد تحت زوج‌درمانی هیجان‌مدار (emotionally focused therapy) معرفی شده است. در این رویکرد درمانی، تجارب هیجانی افراد شناسایی می‌شود و در نهایت با پردازش و سازمان‌دهی مجدد، الگوهای تعاملی که منجر به درماندگی در روابط زناشویی شده‌اند، بهبود می‌یابند (Greenman & Johnson, 2013, Gurman & et al., 2015). در واقع این رویکرد با ایجاد تعاملات سازنده میان زوجها و شناسایی الگوهای دلبستگی ایمن سبب رضایتمندی و صمیمیت بیشتر آن‌ها می‌شود و بر تغییر رفتارهای دلبستگی به عنوان ابزاری برای بهبود روابط آشفتنه تمرکز دارد. در نهایت این رویکرد موجب کمک به زوجها در دستیابی به هیجان‌های نهفته و تسهیل تعاملات مثبتی می‌شود که در دسترس بودن و اعتماد میان آن‌ها را افزایش می‌دهد (Greenman & Johnson, 2012).

در زمینه زوج‌درمانی بر آشفتگی رابطه و سبک‌های تصمیم‌گیری همسران تحقیقات کمی صورت گرفته و پژوهش‌های انجام شده هم دارای نتایج ضدونقیضی است. به طوری که (Wiebe & et al. (2016) در پژوهش خود نشان دادند که زوج‌درمانی هیجان‌مدار بر رابطه زناشویی همسران به ویژه زنان تاثیر داشته و می‌توان میزان تعارضات و آشفتگی آن‌ها را کاهش دهد و (Soleimani Ahmadi (2011) نیز در پژوهشی جداگانه نتایج این تحقیق را تأیید می‌نماید. (Yoo & et al. (2014) در پژوهشی دیگر نشان دادند که زوج‌درمانی متمرکز بر هیجان بر بهبود روابط بین همسران تاثیر گذاشته و می‌تواند سبک تصمیم‌گیری درست را افزایش دهد. هم‌چنین (Yalcin & Karahan (2007) در پژوهشی دیگر نشان دادند که زوج‌درمانی هیجان‌مدار بر سازگاری زناشویی زوجین تأثیر دارد و میزان روابط زناشویی را بهبود می‌بخشد. در مطالعه دیگری نشان دادند که کار پژوهشی و درمانی و استفاده از زوج‌درمانی می‌تواند به رابطه متقابل همسران کمک کرده و آشفتگی روابط بین آن‌ها را بهبود بخشد (Dehabadi & Sedagate, 2018).

با توجه به اینکه خانواده و منظومه‌ی زن و شوهری به‌عنوان یک کل و نظام در نظر گرفته می‌شود، روابط همه‌ی اعضای آن بر یکدیگر تأثیر می‌گذارد و از هم تأثیر می‌پذیرد؛ بنابراین ضروری است که به بررسی آشفتگی در رابطه و سبک‌های تصمیم‌گیری همسران پرداخته شود. لذا هدف پژوهش حاضر، تعیین اثربخشی زوج‌درمانی هیجان‌مدار بر سبک‌های تصمیم‌گیری و آشفتگی رابطه زنان در آستانه طلاق از منظر فرهنگی شهر زاهدان بود.

روش

طرح پژوهش، جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

روش پژوهش نیمه‌آزمایشی و از نوع طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری پژوهش زنان در آستانه طلاق مراجعه‌کننده به دادگاه‌های خانواده شهرستان زاهدان در سال ۱۴۰۲ بود. نمونه آماری پژوهش شامل ۳۰ نفر بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل (۱۵ نفر برای هر گروه) قرار گرفتند. معیارهای ورود به پژوهش داشتن حداقل تحصیلات ابتدایی، تمایل به شرکت در پژوهش و مشارکت آن‌ها در جلسه‌های آموزشی بود. معیارهای خروج از پژوهش نیز شامل دارا بودن اختلال جدی پزشکی و یا روان‌پزشکی و غیبت بیش از دو جلسه بود.

روش اجرا

در ابتدا هماهنگی لازم با مسئولان دادگاه‌های خانواده شهرستان زاهدان انجام شد. سپس بعد از انتخاب آزمودنی‌ها و جایگزین کردن آن‌ها در گروه آزمایش (۱۵ نفر) و گروه کنترل (۱۵ نفر)، پرسشنامه‌های سبک‌های تصمیم‌گیری و آشفتگی رابطه زوجین توسط هر دو گروه به صورت پیش‌آزمون تکمیل شد. روش مداخله زوج‌درمانی متمرکز بر هیجان برای گروه آزمایش در ۱۰ جلسه ۲ ساعته و هفته‌ای یک بار انجام گرفت و هیچ آموزشی برای گروه کنترل ارائه نشد. پس از آن پس‌آزمون اجرا شد. به منظور رعایت اصول اخلاقی، فرم رضایت آگاهانه برای

همکاری در پژوهش توسط شرکت‌کنندگان تکمیل شده و پژوهشگر به مراجعان این اطمینان را داد که کلیه مطالب ارائه شده در جلسات آموزشی و داده‌های پرسشنامه محرمانه خواهد بود. در پایان از نظر اخلاقی برای گروه کنترل جلسات آموزشی برگزار شد.

ابزار سنجش

پرسشنامه آشفتگی رابطه زوجین (Marital Relationship Disorder Questionnaire): این پرسشنامه توسط Barati and Sanai (2014) ساخته شده و شامل ۴۲ سؤال است که برای سنجش تعارضات و آشفتگی رابطه زوجی استفاده می‌شود. این پرسشنامه هفت بعد از تعارض و آشفتگی رابطه زوجینی را می‌سنجد و شامل گویه‌های کاهش همکاری، کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت فرزندان، افزایش رابطه‌ی فردی با خویشاوندان خود، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان، جدا کردن امور مالی از یکدیگر است. نمره‌گذاری پرسشنامه به صورت لیکرت ۵ درجه‌ای بوده و حداقل نمره ۴۲ و حداکثر ۲۱۰ است. در پژوهش Barati & Sanai (2014) ضریب پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ و خرده مقیاس‌های آن نیز بین ۰/۸۲ تا ۰/۹۵ به دست آمده است. همچنین در پژوهش حاضر نیز برای بررسی ضریب پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده که نمره کل آن در سطح ۰/۸۸ معناداری به دست آمد.

پرسشنامه سبک‌های تصمیم‌گیری (Decision-Making Style Questionnaire): این پرسشنامه توسط Scott & Bruce (1995) برای سنجش سبک تصمیم‌گیری افراد ساخته شده است و شامل ۲۵ سؤال می‌باشد که هر سبک دارای ۵ سؤال است. سؤالات شماره ۶، ۱۴، ۱۹، ۲۱ و ۲۳ سبک اجتنابی، سؤالات شماره ۱، ۳، ۱۲، ۱۶ و ۱۷ سبک شهودی، سؤالات شماره ۴، ۷، ۱۱، ۱۳ و ۲۵ سبک منطقی، سؤالات شماره ۲، ۵، ۱۰، ۱۸ و ۲۲ سبک وابسته و سؤالات شماره ۸، ۹، ۱۵، ۲۰ و ۲۴ سبک آنی را تبیین می‌نمایند. سؤالات در طیف لیکرت پنج گزینه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم درجه‌ای بندی می‌شود و به ترتیب نمره ۱ تا ۵ به هر کدام اطلاق می‌شود. بنابراین حداقل نمره کسب شده ۲۵ و حداکثر آن ۱۲۵ خواهد بود. بر اساس مجموع نمرات هر شخص در هر سبک، سبک تصمیم‌گیری غالب او که نمره‌ای بین ۵-۲۵ خواهد بود، مشخص خواهد شد. پایایی این پرسشنامه توسط Scott & Bruce (1995) در حد مطلوب و ۰/۷۵ گزارش شده است و روایی محتوای آن نیز تایید گردیده است. در پژوهش حاضر نیز برای بررسی ضریب پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده که در سطح ۰/۸۴ معنادار بود.

پروتکل جلسات درمانی در این پژوهش برگرفته از کتاب زوج‌درمانی هیجان‌مدار (Johnson, 2004) بود. این مداخله به مدت ۱۰ جلسه ۲ ساعته (هر هفته دو بار) اجرا شد که محتوای جلسات به شرح ذیل بود:

Table 1.

Summary of Johnson's couples therapy sessions (Johnson, 2004)

The topic of the meeting	Meetings
آشنایی با اعضا و بیان توضیحات لازم در مورد جلسات، نحوه و زمان برگزاری آن‌ها	اول
ارائه تعریف سبک‌های تصمیم‌گیری، مفاهیم سازگاری و ارتباط با مفاهیم عشق، صمیمیت، روابط زوجین و آشفتگی‌های آن‌ها	دوم
شناسایی چرخه تعامل زوجین از طریق توضیح شایع‌ترین الگوهای تعاملی آشفتگی زوجین به اعضا مانند الگوهای تسلط، عیب‌جویی و تحت تعقیب قرار دادن	سوم
کاوشگری در هیجانات ثانویه باهدف دستیابی به هیجانات زیر ساختاری و ناشناخته (بازشناسی هیجان نوین)	چهارم

پنجم	اشاره به نقش اجتماعی هیجان و چگونگی پدید آیی هیجانات تقابلی توسط یکدیگر
ششم	بررسی مجدد میزان اتحاد مشاوره‌ای، ارزیابی و برجسته‌سازی پیشرفت حاصل شده و کمک به زنان برای پذیرش و درک چرخه‌های تعاملی خود
هفتم	برجسته‌سازی و شرح مجدد سبک‌های تصمیم‌گیری زوجین و اشاره به سالم بودن آن‌ها (امنیت، همراهی و اتصال) و فراخوانی درگیری در همسر اجتناب‌کننده (اقرار کردن و به زبان آوردن هیجانات عمیق در همسر به‌تازگی درگیر شده)
هشتم	کشف راه‌حل‌های جدید برای بحث‌ها و مشکلات قدیمی
نهم	آموزش زنان به منظور اجرای تکنیک‌ها در محیط روزمره
دهم	تعیین تفاوت بین الگوی تعاملی منفی گذشته در جلسات اولیه و اکنون و تغییرات قابل‌مشاهده در هیجانات، رفتارها، شناخت و روابط بین فردی همسران

یافته‌ها

شاخص‌های پراکندگی و تمایل مرکزی متغیرهای آشفتگی رابطه و سبک‌های تصمیم‌گیری زنان به تفکیک گروه و نوع نشان داده شده است.

Table 2.

The mean and standard deviation of the research variables in the pre-test of the two experimental and control groups

Variables	experimental group		Control group	
	Mean	standard deviation	Mean	standard deviation
Reduction of cooperation	86.12	50.1	01.13	01.2
Decreased sexual intercourse	86.13	72.1	40.12	95.1
Increasing emotional reactions	40.21	06.2	86.20	03.2
Increasing child support	86.12	55.1	01.13	19.1
Increasing personal relationship with your relatives	06.15	86.1	86.14	47.2
Reduction of family relationship with spouse's relatives	20.16	37.1	86.15	68.1
Separating financial affairs from each other	26.16	62.1	66.16	39.1
Logical decision-making style	60.16	05.1	20.16	08.1
Intuitive decision-making style	53.15	88.1	20.14	21.2
Avoidant decision-making style	73.15	43.1	86.14	72.1
Dependent decision-making style	46.18	23.3	06.20	18.2
Instant decision-making style	20.17	12.3	06.20	70.1

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که میانگین نمرات آشفتگی رابطه و سبک‌های تصمیم‌گیری زنان در گروه کنترل و آزمایش تقریباً برابر است و نتایج نشان می‌دهد در گروه آزمایش و کنترل تفاوت چندانی با یکدیگر ندارند.

Table 3.**Mean and standard deviation of the research variables in the post-test of the two experimental and control groups**

group	experimental group		Control group	
	Mean	standard deviation	Mean	standard deviation
Reduction of cooperation	93.10	03.1	86.12	80.1
Decreased sexual intercourse	26.11	16.1	53.13	99.1
Increasing emotional reactions	26.19	57.1	33.21	98.1
Increasing child support	20.11	32.1	86.12	55.1
Increasing personal relationship with your relatives	73.14	01.2	53.15	50.1
Reduction of family relationship with spouse's relatives	40.14	05.1	73.15	33.1
Separating financial affairs from each other	60.14	72.1	46.16	06.1
Logical decision-making style	46.19	16.2	13.16	06.1
Intuitive decision-making style	20.15	69.1	20.15	52.1
Avoidant decision-making style	01.13	06.1	33.15	49.1
Dependent decision-making style	40.17	92.2	93.20	01.2
Instant decision-making style	46.15	13.2	53.19	22.4

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که میانگین نمرات مؤلفه‌های آشفتگی رابطه زنان در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل پایین‌تر است. هم‌چنین میانگین نمرات مؤلفه‌های سبک‌های تصمیم‌گیری اجتنابی، وابسته و آنی در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل پایین‌تر است. هم‌چنین آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار باعث کاهش میانگین نمرات در متغیر آشفتگی رابطه زنان و سبک‌های تصمیم‌گیری اجتنابی، وابسته و آنی در گروه آزمایش شده است در حالی که تفاوت چندانی در گروه کنترل وجود ندارد. از سویی آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار باعث افزایش میانگین نمرات در متغیر سبک تصمیم‌گیری منطقی در گروه آزمایش شده است در حالی که تفاوت چندانی در گروه کنترل وجود ندارد.

قبل از آزمون تحلیل کوواریانس، جهت رعایت پیش‌فرض‌های تحلیل کوواریانس آزمون کالموگروف-اسمیرنوف برای نرمال بودن داده‌ها، آزمون لوین برای یکسانی واریانس‌ها به عمل آمد. آزمون لوین نشان داد که متغیر سبک تصمیم‌گیری و آشفتگی رابطه زنان معنی‌دار نیستند و لذا یکسانی واریانس‌ها برقرار است. هم‌چنین نتایج آزمون کالموگروف-اسمیرنوف نشان داد که داده‌ها نرمال هستند و مقدار F تعامل متغیر مستقل و هم‌پراش در متغیر مهارت‌های پژوهش معنادار نیست و می‌توان گفت که همبستگی متغیر هم‌پراش و مستقل رعایت شده است و می‌توان از تحلیل کوواریانس استفاده کرد.

Table 4.
The results of the multivariate analysis of variance test

test	value	F	P
Wilkes Lambda	0.14	70.12	0.001

نتایج مشخصه‌ی آماری لامبدای ویلکز جدول ۴ نشان داد که اثر گروه بر ترکیب مؤلفه‌های متغیر آشفتگی رابطه زنان معنی‌دار است ($P < 0.001$, $F = 12/70$, $\lambda = 0/14$). آزمون فوق‌قابلیت استفاده از تحلیل کوواریانس چندمتغیره را مجاز شمرد.

Table 5.
Results of covariance analysis on variable scores of women's relationship disturbance

Dependent variables	sum of squares	degree of freedom	mean square	F	level of significance
Reduction of cooperation	52.18	1	52.18	69.7	01.0
Decreased sexual intercourse	45.40	1	45.40	47.12	002.0
Increasing emotional reactions	85.33	1	85.33	37.11	003.0
Increasing child support	04.11	1	04.11	25.11	003.0
Increasing personal relationship with your relatives	92.3	1	92.3	26.1	27.0
Reduction of family relationship with spouse's relatives	54.9	1	54.9	78.5	02.0
Separating financial affairs from each other	10.13	1	10.13	48.7	01.0

بر اساس مندرجات جدول ۵، پس از تعدیل نمرات پیش‌آزمون، اثر معنی‌داری در عامل بین‌آزمودنی‌های گروه وجود دارد. به‌طوری‌که نمرات نشان می‌دهد میانگین گروه آزمایش که آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار قرار گرفته‌اند، به‌طور چشمگیری کاهش داشته است. از این‌رو می‌توان نتیجه گرفت که آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار، بر آشفتگی رابطه زنان و مؤلفه‌های کاهش همکاری، کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت فرزند، رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و جدا کردن امور مالی از یکدیگر تأثیر دارد و آشفتگی رابطه زنان را به‌طور معناداری کاهش می‌دهد.

Table 6.
The results of multivariate analysis of variance

test	value	F	P
Wilkes Lambda	0.25	11.27	0.001

نتایج مشخصه‌ی آماری لامبدای ویلکز جدول ۶ نشان داد که اثر گروه بر ترکیب مؤلفه‌های متغیر سبک‌های تصمیم‌گیری معنی‌دار است ($P < 0.001$, $F = 11/27$, $\lambda = 0/25$). آزمون فوق‌قابلیت استفاده از تحلیل کوواریانس چندمتغیره را مجاز شمرد.

Table 7.

The results of covariance analysis on variable scores of women's decision-making styles

Dependent variables	sum of squares	degree of freedom	mean square	F	level of significance
Logical decision-making style	98.23	1	98.23	01.9	006.0
Intuitive decision-making style	52.0	1	52.0	20.0	65.0
Avoidant decision-making style	71.16	1	71.16	03.10	004.0
Dependent decision-making style	24.35	1	24.35	80.5	02.0
Instant decision-making style	28.105	1	28.105	22.12	002.0

بر اساس مندرجات جدول ۷، پس از تعدیل نمرات پیش‌آزمون، اثر معنی‌داری در عامل بین آزمودنی‌های گروه وجود دارد. به‌طوری‌که نمرات نشان می‌دهد میانگین گروه آزمایش که در معرض آموزش زوج‌درمانی هیجان مدار قرار گرفته‌اند، به‌طور چشمگیری تغییر داشته است. از این‌رو می‌توان نتیجه گرفت که آموزش زوج‌درمانی هیجان مدار، بر سبک‌های تصمیم‌گیری و مؤلفه‌های (سبک‌های تصمیم‌گیری منطقی، اجتنابی، وابسته و آنی) تأثیر دارد و سبک‌های تصمیم‌گیری اجتنابی، وابسته و آنی را به‌طور معناداری کاهش می‌دهد و سبک تصمیم‌گیری منطقی را افزایش می‌دهد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر اثربخشی آموزش زوج‌درمانی هیجان مدار بر سبک‌های تصمیم‌گیری و آشفتگی رابطه زنان در آستانه طلاق از منظر فرهنگی بود. یافته اول پژوهش نشان داد که آموزش زوج‌درمانی هیجان مدار بر آشفتگی رابطه زنان در آستانه طلاق تأثیر دارد. در واقع آموزش زوج‌درمانی هیجان مدار باعث کاهش آشفتگی رابطه زنان و مؤلفه‌های کاهش همکاری، کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت فرزندان، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان، جدا کردن امور مالی از یکدیگر می‌شود. این یافته با نتایج پژوهش‌های Soleimani Ahmadi (2011) و Wiebe & et al. (2016) مطابقت دارد. در تبیین این یافته می‌توان گزارش کرد که با بررسی مطالعات انجام گرفته در این حوزه، برخی عوامل فرهنگی زمینه‌ساز طلاق شامل تغییر نگرش نسبت به ازدواج، آرمان زدگی، کاهش حساسیت فرهنگ عمومی نسبت به طلاق، افزایش توقعات، نارضایتی جنسی، غلبه فرهنگ استقلال طلبی و فردگرایی خانواده، کاهش آستانه صبر و سازش‌پذیری، مداخله اطرافیان، کم‌رنگ شدن ارزش‌های اخلاقی و دینی، تفاوت در پایگاه فرهنگی و اجتماعی، فکری و اعتقادی، شیوه‌های تصمیم‌گیری و نابسامانی روابط می‌باشد (Qolizadeh & et al., 2014). بنابراین توجه به زوج‌درمانی می‌تواند بسیاری از مشکلات زوجین را کاهش دهد. زوجین در توانایی و میل خود برای کار کردن به‌منظور حل مشکلات باهم فرق می‌کنند؛ وقتی که درجه بالایی از تعهد و همکاری در یک ازدواج وجود داشته باشد، هر دو شریک در آن صورت آماده هستند که اولاً همدیگر را بپذیرند و دوم با همدیگر همکاری کنند؛ بنابراین بعضی اوقات زن و شوهر ممکن است مشکلاتی در کار کردن با همدیگر در زمینه توافق نداشتن در تعریف مشکل (ادراک)، توافق نداشتن در چگونگی حل مشکل، تجارب ناموفق با هم و ... داشته باشند، یک شریک سومی مثل مشاور یا فرد معتمد ممکن است بتواند به شکسته شدن این تلاش‌های مدیریتی در حل تعارض در گذشته، انتظار زیاد از همدیگر و ... کمک کند (Wiebe & et al., 2016). تجربیات بالینی نشان می‌دهد که معمولاً زوجین در ارتباط محاوره‌ای، از لحاظ هیجانی دچار مشکلاتی هستند؛ مسلماً چنین ارتباطاتی معیوب است و به کاهش عشق و علاقه،

احترام به همسر و در نهایت، عدم سازگاری زناشویی می‌انجامد. در روش زوج‌درمانی هیجان‌مدار، به زوجین آموزش می‌دهند که تنظیم هیجانی داشته باشند و تلاش کنند بعدی از شخصیت را که مبتنی بر کنترل هیجان و در نظر گرفتن پیامد رفتار و استفاده از تفکر و منطق درست در ارتباطات محاوره‌ای است، به کار گیرند. نگاهی که زن و شوهر از هم دارند، می‌توانند بین منابع متعدد افکارشان تمایز قائل شوند. آنان در این صورت می‌دانند که هر کدام از احساسات، انتظارات، تفکرات و رفتارهای آن‌ها، از کدامیک از حالات آن‌ها سرچشمه می‌گیرد. بنابراین آموزش زوج‌درمانی می‌تواند باعث افزایش سازگاری و رضایت زناشویی گردد (Sowden & et al., 2016).

یافته دوم پژوهش نشان داد که زوج‌درمانی هیجان‌مدار بر سبک‌های تصمیم‌گیری و مؤلفه‌های سبک منطقی، اجتنابی، وابسته و آنی تأثیر دارد و باعث بهبود سبک‌های تصمیم‌گیری می‌شود. این یافته با نتایج پژوهش‌های (Swart & et al., 2017) و (Bader, & Pearson (2011) مطابقت دارد. در تبیین این یافته می‌توان گزارش کرد که برخی از عوامل فرهنگی اصلی ترین زمینه ساز طلاق هستند. نقش عوامل فرهنگی در پیدایش و افزایش طلاق به طور مستقیم و غیرمستقیم و مختل شدن روابط و مهارت‌های ارتباطی زمینه ساز پیدایش سایر عوامل مسبب طلاق است. بنابراین زوج‌درمانی هیجان‌مدار می‌تواند بر بهبود مهارت‌های ارتباطی و روابط و تصمیم‌گیری‌های درست بین زوجین کمک کند. حتی زوج‌هایی در زمینه‌های ارتباطی با دشواری‌های نه چندان جدی ممکن است با سوءتفاهم‌های شدیدی درگیر شوند که حاصل آن اغلب یاس، ناامیدی و خصومت است و بر شدت وخامت ارتباط می‌افزاید. بنابراین از تحقیقات صورت گرفته می‌توان به این نتیجه رسید که آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار می‌تواند به زوجین در برقراری یک رابطه‌ی حسنه دوسویه و کارآمد که در جهت رشد و شکوفایی آنان باشد کمک کند و از ایجاد یا تداوم احساسات مخرب و منفی در طول جریان رابطه‌ی زناشویی بکاهد. همچنین آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار به همسران در حل تعارض و رفع مشکلات زناشویی، پرهیز از روابطی که منجر به شکست می‌شود، کاهش ناامیدی، خشم، احساس بی‌ارزش بودن، افسردگی و ناکامی و افزایش حس همدلی و شناخت بهتر از نیازها و تمایلات همدیگر، افزایش رغبت جهت تداوم رابطه زناشویی و در نهایت کاهش تنش‌ها و سرخوردگی‌ها کمک کرده و میزان سبک تصمیم‌گیری درست و منطقی را بهبود بخشد (Swart & et al., 2017). آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار در کاهش عوامل آسیب‌زا که منجر به سردی روابط بین زوجین یا اعضای خانواده ایشان می‌شود، مؤثر واقع می‌شود. اگر این آموزش به صورت گروهی و شرکت جستن اعضای خانواده صورت گیرد، می‌تواند در پیشگیری از آسیب‌های احتمالی آتی مؤثر واقع شود و میزان آشفتگی رابطه زوجی و مشکلات زوجین را کاهش دهد و سبک تصمیم‌گیری منطقی آن‌ها را افزایش دهد. بنابراین آموزش زوج‌درمانی هیجان‌مدار به زنان کمک می‌کند تا در سطح مناسبی با دیگران ارتباط برقرار کنند. همچنین فرهنگ حاکم بر جامعه نیز می‌تواند معنابخش روابط و تصمیمات زنان باشد به گونه‌ای که چگونگی پیدایش و استمرار پدیده‌های اجتماعی، از جمله ازدواج و خانواده وابسته به آن باشد.

سهم نویسندگان: دکتر جواد جهان‌دیده: تدوین محتوا، جمع‌آوری اطلاعات و اجرای اصلاحات و نویسنده مسئول. خدیجه احلال زهی: تدوین محتوا و جمع‌آوری اطلاعات. همه نویسندگان نسخه نهایی را بررسی و تأیید کردند.

سپاسگزاری: نویسندگان از همه کسانی که در این تحقیق سهیم بوده‌اند تشکر می‌نمایند.

تعارض منافع: در این پژوهش هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان گزارش نشده است.

منابع مالی: این مقاله از حمایت مالی برخوردار نبوده است.

References

- Abbaspour, Z., Musavi, S. M., & Amanuelahi, A. (2021). The Designing and effectiveness of a premarital education program on attitude toward marriage and divorce in children of divorce. *Journal of Woman and Family Studies*, 9(3), 56-77. [Persian] DOI: [10.22051/JWFS.2021.35267.2655](https://doi.org/10.22051/JWFS.2021.35267.2655).
- Abebe, Y. M. (2015). Lived experiences of divorced women in rural ethiopia; a special focus in Hulet Ejju Enessie Woreda: Addis Zemen Kebele. *International Journal of Political Science and Development*, 3(6), 268-281. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi>
- Adair, J. E. (2007). *Decision making and problem solving strategies*. Kogan Page Publishers. URL: <https://books.google.com/books?hl>
- Alami, M., Timuri, S., Ah, Q., & Bayazi, M. H. (2019). Comparison of the effect of acceptance and commitment therapy based on ACT and the integrated approach of schema therapy based on acceptance and commitment on improving the intimacy of couples applying for divorce. *Journal of Recent Advances in Behavioral Sciences*, 5(47), 46-60. [Persian] URL: <http://ijndibs.com/article-1-487-fa.html>
- Bader, A., & Pearson, P. (2011). Applying redecision therapy to couples work. *Transactional Anal Journal*, 41(1), 69-76. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/036215371104100109>
- Bernstein, M. T., & Bernstein, F. H. (1997). *Recognizing and treating marital differences*. Translated by Hamid Reza Sohrabi & Behrouz Birshek. (2014). Tehran: Rasa Publications. [Persian] URL: <https://rasabooks.ir/default.aspx?TabId=502&Id=26408>
- Capozzi, D., & Stauffer, D. M. (2015). Couples, marriage, and family counseling. (Navabinejad S, Saadati N, Rostami M, Trans) . *Tehran: Jangal Publication*. URL: https://jzvj.marvdasht.iau.ir/article_6022.html
- Civil Registration Organization of the country. (2016). *Population statistics yearbook 2015*. summer 2016, 105-109. [Persian] URL: <https://irandataportal.syr.edu/wp-content/uploads/Statistical-Yearbook>
- Cohen, G. J. (2008). Helping children and families deal with divorce and separation. *American Academy of Pediatrics*, 6, 1019-1022. URL: https://parentingrainbowkids.com/divorce-and-changesinfamilystructure/?gad_source=1&gclid
- Dehabadi, E., & Sedagatefard, M. (2018). The relationship between primary maladaptive schemas and marital satisfaction and marital relationship turmoil in married women. *Analytical-Cognitive Psychology Quarterly*, 10(38), 9-21. [Persian] URL: <https://sanad.iau.ir/journal/psy/Article/671734?jid=671734>
- Dunham, S. M. (2008). *Emotional skillfulness in African American marriage: Intimate safety as a mediator of the relationship between emotional skillfulness and marital satisfaction*. Doctoral dissertation. University of Akron. URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2030171>

- Fitzpatrick, M. A. (2004). The family communication Patterson theory: Observation on its development and application. *Journal of Family Communication*, 4, 137-173. URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3451809>
- Greenman, P. S., & Johnson, S. M. (2012). United we stand: Emotionally focused therapy for couples in the treatment of posttraumatic stress disorder. *Journal of Clinical Psychology*, 68(5), 561-569. URL: https://www.researchgate.net/publication/224005554_United_We_Stand_Emotionally_Focused_Therapy_for_Couples
- Greenman, P. S., & Johnson, S. M. (2013). Process research on emotionally focused therapy (EFT) for couples: Linking theory to practice. *Journal of Family Process*, 52(1), 46-61. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25408089/>
- Gurman, A. S., Lebow, J. L., & Snyder, D. K. (2015). *Clinical handbook of couple therapy (5th ed.)*. New York: The Guilford Press. URL: https://books.google.com/books/about/Clinical_Handbook
- Halford, W. K. (2013). *Brief couple therapy for couples*. New York: Guilford publication. URL: <https://www.amazon.com/Brief-Therapy-Couples-Partners-Themselves/dp/1572301791>
- Johnson, S. M. (2004). *Creating connection: the practice of emotionally focused couple therapy*. New York: Brunner Routledge. URL: <https://www.routledge.com/The-Practice-of-Emotionally-Focused-Couple-Therapy-Creating-Connection>
- Kelly, M., Zimmer-Gembeck, M. J., & Boislard, M. (2012). Identity, intimacy, status and sex dating goals as correlates of goal-consistent behavior and satisfaction in Australian youth. *Journal of Adolescence*, 36(6), 1441-1454. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22482932/>
- Lin, I. F., & Brown, S. L. (2020). Consequences of later-life divorce and widowhood for adult well-being: A call for the convalescence model. *Journal of Family Theory & Review*, 12(2), 264-277. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/jftr.12366>
- Niehuis, S. (2007). Convergent and discriminant validity of the Marital Disillusionment scale. *Psychology Reported*, 100, 203-207. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17451027/>
- Phillips, T. M., & Pittman, J. F. (2007). Adolescent psychological well-being by identity style. *Journal of Adolescence*, 30(6), 1021-1034. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0140197107000292>
- Qolizadeh, A., Bankipour Fard, A. H., & Masoudi Nia, Z. (2014). A qualitative study of the experiences of divorced men and women from the cultural factors underlying divorce. *Applied Sociology Quarterly*, 26(57), 21 [Persian] URL: https://jas.ui.ac.ir/article_18387.html
- Rajabi, Gh., Hayat Bakhsh, L., & Vataghipour, M. (2014). The structural model of the relationship between emotional skill, intimacy, satisfaction and marital compatibility. *Family Psychotherapy and Counseling Quarterly*, 5(1), 68-92. [Persian] URL: <http://ensani.ir/fa/article/367893/>
- Scott, S. G., & Bruce, R. A. (1995). Decision-making style: The development and assessment of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*, 55(5), 818-831. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0013164495055005017>
- Soleimani Ahmadi, F. (2011). *The effectiveness of emotion-oriented couple therapy on resolving marital conflicts and reducing the desire for divorce in couples referring to counseling centers*

- in Bandar Abbas city. Master's thesis in psychology, Hormozgan University. [Persian] URL: [https://www.google.com/search?q=Soleimani+Ahmadi%2C+F%2C+\(2011\)](https://www.google.com/search?q=Soleimani+Ahmadi%2C+F%2C+(2011)).
- Sowden, S., Brewer, R. R., Catmur, C., Bird, G. (2016). The specificity of the link between alexithymia, interoception, and imitation. *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance*, 42(11), 1687-1692. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27786535/>
- Swart, M., Kortekaas, R., & Aleman, A. (2017). Dealing with feelings: Characterizations of trait alexithymia on emotion regulation strategies and cognitive-emotional processing. *Youth Authority Facilities*, 5, 45-52. DOI: 10.1371/journal.pone.0005751
- Tanner, L. J. (2009). Parental separation and divorce: Can we provide an ounce of prevention? *Pediatrics*, 111, 1007-1010. URL: <https://parentingrainbowkids.com/divorce-and-changes-infamilystructure>
- Wiebe, S. A., Johnson, S. M., Burgess Moser, M., Dalgleish, T. L., & Tasca, G. A. (2016). Predicting follow-up outcomes in emotionally focused couple therapy: The role of change in trust, relationship-specific attachment, and emotional engagement. *Journal of Marital and Family Therapy*, 10(1), 1- 14. DOI: 10.1111/jmft.12199
- Yagoubi, A., & Mohammadzadeh, S. (2015). Compilation and validation of the social perspective training protocol and its effect on couples' conflict resolution styles. *Journal of Counseling and Psychotherapy Culture*, 7(28), 103-131. [Persian] <https://doi.org/10.22054/qccpc.2017.7093>
- Yalcin, B. M., & Karahan, T.F. (2007). Effect of a couple communication program on marital adjustment. *Journal of the American Board of Family Medicine*, 20(1), 36- 44. DOI: 10.3122/jabfm.2007.01.060053
- Yoo, H., Bartle-Haring, S., Day, R.D., & Gangamma, R. (2014). Couple communication, emotional and sexual intimacy, and relationship satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 40(4), 275-293. DOI: 10.1080/0092623X.2012.751072